

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
НА ОБЩИНА БАНСКО
В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА
СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА
БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ
РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ
ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО
ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА
НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА
2021 - 2023 Г.
(ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ)**

I. ВЪВЕДЕНИЕ.

Планът за действие на община Банско в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (План за действие), обхваща периода 2021 – 2023 г. и има за цел да **анализира ситуацията в общината към момента и да планира дейностите, в изпълнение на националната политика по приобщаване на уязвими граждани.**

Планът посочва основни приоритети на местната политика в тази сфера, задачите пред местната власт и местната общност към разрешаване на потребностите на групите в риск. Той се базира на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), Стратегията на област Благоевград за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), Стратегическа рамка на Европейския съюз (ЕС) за ромите за равенство, включване и участие“, Европейския стълб на социалните права (ЕССП), целите на Организацията на обединените нации (ООН) за устойчиво развитие до 2030 г., както и на Плана за развитие на община Банско.

Акцентите в Плана за действие следват приоритетите, заложи в Областната стратегия, като се надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) (НСРБИР).

Обедняването и социалното изключване, както и кризата, предизвикана от КОВИД-19 са основание за засилване на мерките за подкрепа за гражданите в уязвимо положение, включително и тези от ромската общност.

Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права. Планът на действие не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи. Изпълнението му е насочено към постигане на дългосрочната стратегическа цел за осигуряване на ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и останалата част от населението. Заложени са цели, свързани с **равенството, приобщаването и участието, образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта.**

В изготвянето на Плана за действие за периода 2021-2023 г. участваха следните институции, като част от Общинския оперативен екип:

- Община Банско;
- Дирекция ”Социално подпомагане” гр. Разлог; филиал гр. Банско;
- Дирекция ”Бюро по труда” гр. Разлог, филиал гр. Банско;
- Представители на ромската общност и здравен медиатор;
- Лични лекари и Медицински център “Благовещение”;
- Училища и детски градини;
- Районно полицейско управление гр. Банско;
- Читалище „Никола Вапцаров” гр. Банско.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА БАНСКО.

Доброто познаване на проблемите на уязвимите групи и общности на територията на община Банско е предпоставка за ефективно справяне с тях. В общината никога не е имало особено силно разграничаване между отделните етнически общности и това е от голямо значение за изпълнението и надграждането на политиките за социално-икономическо и културно интегриране на етносите.

Предстои преброяване на населението, но към периода на изготвяне на Плана за действие, за 2020 година по данни от Националния статистически институт населението на община Банско възлиза на **13 006 души** и бележи лек спад в сравнение с последното преброяване през 2011 г., когато населението е било 13 014 души. Ражданията са с тенденция на намаляване – за 2011 г. – 121 живородени деца, за 2019 г. – 106, а за 2020 г. за общината имаме 100 раждания.

През 2011 г. починалите са 184 души, а през 2020 г. смъртността бележи рекорд – 236 души. Населението по селата наброява общо 1083 и е намаляло с над 170 човека от последното преброяване. Най-многолюдно продължава да е с. Филипово, а най-обезлюдено е с. Гостун. Продължава тенденцията за обезлюдяване на селата и съсредоточаване на населението в гр. Банско, както и на напускане на младите хора в търсене на работа, макар в последните години заселилите се в общината трайно надвишават изселилите се граждани – за 2022 г. заселилите се наброяват 518 души. Това е една от малкото положителни тенденции за общината в областта.

По отношение на етническия състав на населението на община Банско се наблюдава устойчивост при самоопределянето – гражданите от ромски произход са между 3% и 1,9% от населението на общината; българо-мохамедани – около 1%; други – под 1% (по официални данни, приложени в Общинския план за развитие 2014 -2020).

Ромската общност е почти изцяло съсредоточена в административния център - гр. Банско. Т. нар. българо-мохамедани основно са съсредоточени като общност по селата - предимно в с. Филипово. От таблица № 1 и таблица № 2 се вижда и друго характерно не само за района явление – част от хората от ромски произход се самоопределят като българи, турци и др; а голяма част от хората, изповядващи ислямска религия не са отговорили (което е видно от големия брой неотговорили – 896) или са се самоопределили като българи и/или турци. Големият брой неотговорили предполага, че реалният брой на основните етноси в общината, различни от българския (роми и населението, изповядващо ислям) е по-висок.

Таблица №1¹

Община Банско Област: Благоевград	2011 година	2020 година
Население – общ брой	13125 – в началото на 2011 г. 13014 – към 31.12.2011 г.	13006 – към 31.12.2020 г.
Мъже/жени	6339 – мъже 6675 – жени	6271 – мъже 6735 – жени
Етнически състав на населението По официални данни	Българи 11903 Роми -227; Турци – 14	Предстои преброяване.

¹ Данните във всички таблици са взети от ЕСГРАОН – общинска администрация Банско, Дирекция «Бюро по труда», ТСБ – Благоевград и НСИ.

	Друга -54; Не се самоопределят -31; Неотговорили - 896	
Етнически състав на население Предполагам брой или % /данни на НПО, неформални лидери и др./	Българи – 97% (в това число са и българо-мохамедани); Роми –между 3 и 1,9%	
Ниво на безработица	9,2% (юни 2012 г.)	13,4% (октомври 2020 г.)

По отношение на възрастта тенденцията към застаряване се запазва. Гражданите от ромски произход до 35 - 40 годишна възраст са най-многобройни, докато над 70 години процентът е почти нулев в сравнение с останалите етноси (табл. 2).

По-кратката продължителност на живот сред ромската общност може да бъде показател на няколко неща – от една страна ниска здравна култура и традиционни разбирания; от друга страна – ограничен достъп до качествени здравни услуги поради липса на човешки и финансов ресурс, който да обезпечи нуждите от медицинска и здравна помощ (мобилен кабинет и др.). Макар вече да има здравен медиатор, мобилни здравни услуги не са налице.

При неотговорилите (условно казано) застаряването и процентът възрастни над 70 години е като при самоопределилите се като българи. Може само да се предполага, че по-голямата част от тези хора са българо-мохамедани и съответно с по-добра здравна култура и по-добър стандарт на живот – локализиращи основно в с. Филипово.

Таблица № 2

Възраст (в навършени години за 2011 г.)

Възраст		0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 и повече
Банско	13125	1085	1289	1709	1882	1896	1954	1681	1629
<i>Отговорили</i>	<i>12229</i>	<i>958</i>	<i>1114</i>	<i>1569</i>	<i>1773</i>	<i>1791</i>	<i>1861</i>	<i>1599</i>	<i>1564</i>
Българска	11903	900	1080	1517	1718	1748	1821	1572	1547
Турска	14	..	..	4	..	..	..	..	3
Ромска	227	38	33	41	42	24	24	17	8
Друга	54	..	-	5	9	12	13	7	6
Не се самоопределят	31	17	-	..	3	5	..	..	-
<i>Неотговорили</i>	<i>896</i>	<i>127</i>	<i>175</i>	<i>140</i>	<i>109</i>	<i>105</i>	<i>93</i>	<i>82</i>	<i>65</i>

Таблица № 3

Население под, във и над трудоспособна възраст към 31.12.2020 г.							
Община	Възрастови категории	Общо			В т.ч. в градовете Банско и Добричице		
		Всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Банско		13 006	6 271	6 735	11 923	5 750	6 173
	Под трудоспособна възраст	1 746	844	902	1 616	793	823
	В трудоспособна възраст	7 879	4 182	3 697	7 270	3 839	3 431
	Над трудоспособна възраст	3 381	1 245	2 136	3 037	1 118	1 919

1. Образование.

На територията на общината има едно начално училище (Банско); две основни училища в гр. Добринище и с. Места; едно СУ в гр. Банско; една целодневна детска градина с шест филиала в гр. Банско и две целодневни детски градини в гр. Добринище и с. Места; три професионални гимназии. Общият брой деца и ученици в общообразователните институции в общината е 1 882, от тях 846 са ученици в първи до седми клас, а 557 са в детска ясла и детска градина. В професионалните гимназии се обучават във втора и трета професионална степен 483 ученика за учебната 2020/2021 г., като част от учениците са и от други общини.

В предучилищна група и в първи клас за учебната 2020/2021 г. са обхванати общо 30 деца от ромски произход. В НУ „Св. Паисий Хилендарски” 16 ученици са от ромски произход, в СУ „Неофит Рилски” – 64. В ОУ „Св. Климент Охридски” гр. Добринище от общо ученици 138, 6 деца от ромски произход са записани в първи клас, 23 са учениците роми. В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с. Места – общо са 52 ученика, няма деца от ромски произход. В ДГ „Слънце” с. Места няма от ромски произход, в ДГ „Здравец” гр. Банско са общо деца 414 от тях 32 са от ромски произход, в ДГ „Мечо Пух” гр. Добринище общо са 113 деца и 3 от децата в подготвителна група са от ромски произход.

В една от детските градини четири от учителките имат магистърска степен по интеркултурно образование и споделят своите знания с колегите си.

В Професионалната гимназия по електроника и енергетика в Банско се обучават 18 ученика от ромски произход, 1 участва в проект № BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

В Професионална лесотехническа гимназия „Никола Вапцаров” – Банско се обучават 23 ученика, 9 от тях участват в клубове по ОП „Подкрепа за успех”.

В Гимназията по туризъм „Алеко Константинов” – Банско се обучават 49 ученика от ромски произход. В проект „Подкрепа за успех ” по ОП НОИР участват 21 ученици, които са роми. В проект „Подкрепа за дуално обучение” по ОП НОИР участват 8 ученици от ромски произход.

Община Банско е създала условия за равен достъп на децата и учениците на своя територия до образование. За пътуващите средношколци, в това число и роми, е организиран безплатен транспорт в три направления:

Банско – Баня – Якоруда;

Банско – Места – Филипово;

Банско – Добринище.

От всяко училище и детска градина има представител за участие в Механизма за обхват на деца и реално всички деца в общината са обхванати от образователните институции. Във всички училища се провеждат регулярни родителско-учителски срещи. Работи се с Училищните настоятелства, с отдел „Закрила на детето”, Детска педагогическа стая към РУ „Полиция” гр. Банско и Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) община Банско.

Учениците роми са включени в разнообразни форми на извънучилищни и извънкласни дейности - конкурси, изложби, фестивали, олимпиади, национални състезания, спортни и художествени школи към самите училища, тържества.

Образователната система в община Банско функционира, съгласно принципите на равнопоставеност, достъпност и зачитане правата и достойнството на всяко дете, без разлика по етнически, полов, социален, религиозно-културен признак.

В ромската общност в община Банско говоримият език е българският. Няма реална потребност от създаване на допълнителни образователни условия за изучаване на майчин език, различен от българския.

В община Банско няма обособени училища, в които да се обучават само деца от малцинствени общности. В общината няма сегрегирани райони или населени места.

Във всички основни училища се осъществява целодневно обучение с децата от I до VIII клас при желание на родителите на децата.

Към момента трима младежи от ромски произход продължават образованието си в университет, а двама са завършили висшето си образование.

Не е организирано обучение на малограмотни и неграмотни възрастни.

Интересите на децата и учениците се развиват като се използват ресурсите, които дават училищните форми, СИП, клубове по интереси, училищни детски съвети, както и разнообразни извънкласни дейности, спортните клубове, общинските спортни школи, школите по изкуства, които съществуват в читалището или като частни школи.

Пандемията, предизвикана от КОВИД-19 се отрази на всички публични сектори, включително и на образованието. Обучението в онлайн среда се оказва предизвикателство, чиито резултати предстои да се анализират. Има риск да се засили проблема за качествено образование, както и увеличаването на неграмотността, влошаването на образователната структура, водещи до оказване на отрицателно въздействие по отношение развитието на децата.

Напуснали училище към 31.12.2020 г. по данни от НСИ в общината са общо 25 ученици между I и VII клас, като една част от тях вероятно са се преместили, а друга са отпадали от образователната система. В най-горните класове от IX – XIII клас (по неофициални данни тези деца са между 3 и 6 годишни).

Основни изводи:

- Приобщаването на ромската общност в община Банско е в традицията на местното население и е започнало отдавна.
- Не съществуват образователни неравенства.
- Няма дискриминация на децата от ромски произход, техният брой плавно расте и това трябва да се отчита в дейността на съответното училище.
- Необходимо е да се открие вечерно училище за малограмотни и неграмотни възрастни към СУ и НУ, а в средните професионални гимназии да има паралелки за придобиване на професия. В тази посока може да се търси и партньорство с Агенцията по заетостта.
- Необходимо е повече преподаватели от детските градини да преминават през обучения, свързани както с културното многообразие, така и с приобщаващите принципи и механизми, свързани с различието.
- Необходимост от образователен медиатор, който да участва и подкрепя образователния процес и превенцията на отпадане от училище.

2. Здравеопазване.

Здравното обслужване на територията на община Банско се осъществява главно от Медицинския център “Благовещение” и личните лекари, регистрирани на територията на общината. Сградата на бившата поликлиника се нуждае от цялостен ремонт, медицинското и рехабилитационно обслужване не е на достатъчно добро ниво или липсва. Частният Медицински център „Благовещение” не е достатъчен за задоволяване нуждите на населението от здравни услуги. Общината се нуждае от модерен медицински център със спешно звено, още повече че рискът от спешна травматологична помощ е завишен при наличието на зимен туризъм. Смъртността при възрастното население нараства, обезпокояващото е, че все повече млади хора са застрашени от инсулт, инфаркт или

туморно заболяване. Психичното здраве особено след пандемичната обстановка от Ковид-19 е все по-значим проблем.

Общинската администрация реализира идеята за здравен медиатор и към момента за нуждите на цялата община има назначен един такъв медиатор. С негова подкрепа са се увеличили плановите имунизации – от 3 през 2012 г. на 14 през 2020 г. Медиаторът съдейства за провеждане на профилактични прегледи от ОПЛ, за осъществяване на дентални дейности, подкрепа за работа с институции и др. Бременните жени от ромски произход са изцяло обхванати и посещават редовно женска консултация.

С това в някаква степен може да се говори за повишаване на здравната култура сред тази целева група.

Всички здравноосигурени лица във всички населени места в общината са обхванати от общопрактикуващите лекари, но част от тях трябва да пътуват, за да посещават личния си лекар. В районите с ромско население се провеждат и периодични посещения на представители от РЗИ – Благоевград, при които посещения се правят тестове за туберкулоза, СПИН и други заболявания. Проведена е и кампания за ваксиниране срещу Ковид-19.

Въпреки мерките, високата смъртност до 70 години сред ромското население е налице. Здравният медиатор редовно провежда беседи на различни здравни теми, част от личните лекари също. 7 на брой са личните лекари в общината – 1 е минал през обучение за семейно планиране.

Осигурен е достъп на всички граждани до здравни услуги. Проблем е, че около 20 - 30 граждани от ромски произход са здравно неосигурени.²

Това дава основание да изведем и следните основни цели, върху които да работим за периода 2021-2023 г., а именно:

- Продължаване на работата за повишаване на здравната култура на ромите;
- Провеждане на задължителни имунизации;
- Повишаване достъпа до качествена медицинска грижа чрез подкрепа и информация от личните лекари и здравния медиатор.

3. Заетост и безработица.

Профилът на безработицата на територията на община Банско показва тенденция за постоянна регистрирана безработица на ниско квалифицираните и/или без квалификация жители на общината. От регистрираните безработни лица регистрирани в Дирекция „Бюро по труда” гр. Разлог, филиал гр. Банско, голяма част са роми с ниска степен на квалификация и образование. Това създава проблем при намирането на подходяща професионална реализация за тези групи хора.

Към 31.05.2021 г. безработните роми са 27 души или около 4,57% от всички безработни в общината. 23-ма от тях са с основно и по-ниско образование. Жените са 14, а мъжете – 13.

Основен работодател за нискоквалифицираните работници е община Банско, която активно участва и реализира проекти по оперативните програми на ЕС за обучение и заетост – най-вече ОП РЧР, ОП РР и други. Голяма част от заетите лица в сферата на „Озеленяване” и „Чистота” са лица от ромски произход, които нямат квалификация и са трайно безработни. По програми за временна заетост на безработни лица за 2020 г. са работили около 10 души. Една част от ромите работят извън страната.

---

² Данните са подадени от личните лекари, които имат практика на територията на община Банско

Община Банско постоянно търси възможности за разширяване и разнообразяване на пазара на труда в съзвучие с икономическите възможности и актуалните програми. Общината активно съдейства на работодатели от региона с цел увеличаване на предложенията за работа за населението. В тази мисия много активна е ролята и на Бюрото по труда.

По данни на Дирекция „Социално подпомагане” към 31.05.2021 г. социални помощи по чл. 9 от ЗСП получава 1 човек; 52 –ма възрастни са регистрирани с трайни увреждания. Няма данни за регистрацията им в БТ.

По време на противоепидемичните мерки 30 души от ромски произход – бедни и безработни, са получили подкрепа по проект „Топъл обяд”, на всички са раздадени лични предпазни средства, информирани са относно мерките за предпазване от заразяване с Ковид-19. През 2020 г. бяха подкрепени по проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3” по ОП „Развитие на човешките ресурси” 95 нуждаещи се, от които 34 лица от ромски произход.

По отношение на образованието и квалификацията проблемът сред гражданите от ромски произход е все още голям – най-много са с начално и основно образование. Висшисти вече има – двама завършили и още трима учащи.

Основни изводи:

- Делът на нерегистрираните безработни е малък – което предполага за добра информираност по отношение на услугите и възможностите, които Бюрото по труда – Банско предлага на регистрираните безработни;
- Делът на безработните сред жените и мъжете е сравнително еднакъв;
- Висок е процентът на ниско образование, което е сериозна пречка при осигуряването на работа;
- Липсва сериозна заинтересованост от страна на работодателите за наемане на безработни лица, регистрирани на трудовата борса;
- Пандемията, предизвикана от Ковид-19, увеличи като цяло бедността и безработицата, включително и сред гражданите от ромски произход.

4. Жилищни условия.

Ромите в град Банско са между 1,9% и 3 % от населението. Живеят основно в квартал в началото на града. Къщите основно са едноетажни и двуетажни. Често в една къща живеят няколко семейства.

В гр. Добринище гражданите от ромски произход не са обособени в отделен квартал и са изцяло включени в живота на общността.

Като цяло жилищните условия се подобряват постоянно от общината чрез общинския бюджет и чрез различни програми и проекти. Подобрена е инфраструктурата – подновен водопровод в гр. Банско, нова улична настилка в градовете, улиците се преасфалтират, изграждат се детски и спортни площадки, включително и в квартала с преобладаващо население от ромски произход.

Налице обаче е недостиг на жилищен фонд за социално слаби граждани и многодетни семейства основно от ромски етнос. Все още липсва изграден общински жилищен фонд за нуждаещите се граждани. Регистър на такива има създаден в отдел “Общинска собственост” към Община Банско.

През изминалия период беше изготвен ПУП за ромския квартал, налице са и две кадастрални карти. Изготвен и одобрен е проект за изграждане на социални жилища, но трябва да се намери финансиране.

Община Банско се стреми да води активна общинска жилищна политика и търси решения за съществуващите проблемни области в сферата на жилищното благоустройство. Заедно с това ще продължи да изпълнява политика за насърчаване използването на новите тенденции в енергийната ефективност и благоустрояването на гр. Банско, гр. Добринище и селата от общината.

Основни изводи:

- Налице е необходимост от изграждане на общински жилища за социално слаби граждани, включително и такива от ромски произход;
- При разработване и актуализация на ПУП да се спазва принципът на равнопоставеност при задоволяване на жилищните нужди на гражданите, както и избягване на капсулирането и маргинализацията по териториален принцип.

5. Върховенство на закона и недискриминация.

Редовно се провеждат обучения по правата на човека и правата на детето в училище. Осъществява се превантивна работа на полицията и обществеността (МКБППМН), ежегодно се провеждат „Детска полицейска академия“, „Детска полицейска школа“, „Работа на полицията в училищата“, в които са участвали 27 деца, включително и от ромски произход.

В общината не се наблюдават прояви, свързани с явна дискриминация. Всеки гражданин е равен пред закона.

И тук се наблюдава тенденция на промени по отношение на социалните роли на мъжете и жените. Жените все по-често вземат важните семейни решения, все по-образовани са, в равнопоставеността на половете се наблюдава процес на преоценка. Образованите жени търсят изява извън обичайната роля на домакиня.

Основни изводи:

- В общината не се наблюдават прояви, свързани с явна дискриминация и нарушаване на човешките права;
- Необходимо е общината да инициира и подкрепя дейности, свързани с правата на човека и жените, да акцентира върху ролята на ромската жена извън семейството и традицията.

6. Култура

Дейностите в областта на културата се осъществяват основно от читалище „Никола Вапцаров – 1894“, Дома на изкуствата в гр. Банско и читалище „Димитър Благоев“ в гр. Добринище. В почти всички дейности, организирани от тези културни институции, участват деца и възрастни от ромски и друг етнически произход.

В детския отдел на читалищната библиотека в Банско за 2020 г. са регистрирани 22 деца от ромски произход.

Преди пандемията от КОВИД-19 в самодейните състави към читалищата редовно участват между 10 и 20 деца от ромски произход.

През лятото се организират допълнителни мероприятия за децата. Това са формите „Плувно лято“, в които участват между 6-15 деца с ромски произход; фолклор - около 18 деца от ромски произход; рисуване и музика, народни танци и др. Общо в тези дейности над 50 са участниците от ромски произход.

В самодейните мъжки и дамски фолклорни състави също има самодейци от ромски произход. Голяма част от съставите, които свирят по механите основно са от роми. В професионалната фолклорна група „Бански старчета” двама от музикантите са от ромски произход. В младежките формации на „Пиринско настроение” и „Бански старчета” се извяват петима младежи и девойки от ромски произход.

За съжаление деца и младежи, както и по-възрастни хора, които са от най-социално уязвимите групи не се включват достатъчно в културно-масовата дейност в общината. Причините са комплексни – както културни, така и социални. Има какво да се желае по отношение на премахване на каквито и да било форми на нетолерантност и дискриминация сред населението и в тази благородна мисия трябва да си сътрудничат всички институции от общината, както и представителите на гражданското общество. Основна е ролята на училищата. Във всички училища в общината са застъпени дейности и инициативи, развиващи толерантността между учениците и добрите отношения.

Основни изводи:

- В голяма степен ромите участват активно в културния живот на общината и обичат да се извяват;
- По-проблемна е изявата на хората, които са се обособили в религиозна общност на ислямското вероизповедание. За тях общината полага същите грижи, както за всички други свои граждани. Участието им в обществено-културния живот на общината е зависимо не толкова от религиозната обредност, колкото от бедното социално положение на хората, живеещи в селата Филипово и Места. Езикът, битът, фолклорната традиция са изцяло български. Не без значение е и отдалечеността от общинския център. Общината трябва да инвестира създаването на културни школи и центрове за личностно развитие по места. Защитеното училище в с. Места трябва да запази своя статут, за да осигури достъп на всяко дете до образование, култура и развитие.

III. МЕХАНИЗЪМ ЗА УПРАВЛЕНИЕ.

За изпълнението на Плана за действие на община Банско от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на отделните етнически общности. Участието на хората от отделните етнически общности е от ключово значение при формирането и реализацията на политиките за интеграция, както и във всички други политики, касаещи просперитета и развитието на община Банско. Включването им във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на политиките на всички нива обогатява процеса от гледна точка на интересите на общността и компетентността на експертите, работещи по отделните области.

Регулярно ще бъдат провеждани срещи на Общински съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси (ОССЕИВ), които ще бъдат протоколирани.

IV. МЕХАНИЗЪМ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА.

Кметът на общината определя със заповед Звено за мониторинг и оценка като относително самостоятелна структура. То се обособява чрез заповед на кмета.

Кметът на общината определя отговорно лице, което да координира изпълнението и отчитането на плана за действие за изминалата година пред общинския съвет, в срок до 1 февруари на настоящата година.

Звеното за мониторинг и оценка изготвя до 1 февруари мониторингов доклад за изпълнението на Плана за действие на община Банско в изпълнение на областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за предходната година, която се изпраща до Областния управител. Данните се подават и в Системата за мониторинг и контрол.

V. ТАБЛИЦА НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА БАНСКО

В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2021- 2023 Г.

Приоритетните области на действие са:

- 1. ОБРАЗОВАНИЕ;**
- 2. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ;**
- 3. ЗАЕТОСТ;**
- 4. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ;**
- 5. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ;**
- 6. КУЛТУРА.**

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми.

Цел 1. Повишаване на обхвата на децата и учениците в предучилищното и училищното образование и намаляване на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.1.	Повишаване на обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по механизма за обхват.	Текущ	Пост оянен	Директори на училища и детски градини; Служба „ЗСУ“; Отдел „ЗД“.		Брой деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, обхванати трайно в образователната система.	30 деца и ученици	30- 45 деца и ученици
1.2.	Реализиране на добри практики, свързани с повишаване качеството на образователния процес за деца и ученици от уязвими групи, включително роми, в това число за работа с родители, включително за преодоляване на Covid	Текущ	2021-2023 г.	Директори на училища и детски градини; Отдел „ОПП“	По ОП	Брой реализирани мерки, инициативи, добри практики.	6 инициативи	5- 8 мерки, инициативи и, добри практики

	кризата.							
1.3.	Осигуряване на поне един образователен медиатор за община Банско.	Текущ	2021-2023	Общинска администрация - Банско	От бюджета на общината.	Наличие на образователни медиатори.	0	1 образователен медиатор
1.4.	Осъществяване на психологическа и социална подкрепа на деца и ученици от уязвими групи, включително роми чрез системата на социалните услуги и назначаване на образователен медиатор.	Текущ	2021-2023	Директори на училища и детски градини; Служба „ЗСУ“; Отдел „ОПП“.	Държавно делегиран бюджет. Средства по ОП.	Брой мероприятия, консултации и подкрепа на деца и ученици от образователни и/или социални работници.	0	1 назначен образователен медиатор
Цел 2. Повишаване компетентностите на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал за работа в мултикултурна среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1.	Повишаване компетенциите на педагогическите и непедагогическите специалисти за работа в интеркултурна среда и приобщаващи практики.	Текущ	2021-2023 г.	Директори на училища и детски градини; Отдел „ОПП“.	Средства по Оперативни програми (ОП).	Брой педагогически и непедагогически специалисти, преминали специализирани обучения.	4	5- 10

2.2.	Преодоляване на дискриминационните нагласи чрез провеждане на различни инициативи (екскурзии, отбелязване на дати от празничния календар, информационни кампании и други дейности).	Текущ	2021 - 2023 г.	Директори на училища и детски градини; МКБППМ НП	От бюджета на училищата и от общинския бюджет.	Брой проведени инициативи.	Поради пандемията няма текуща стойност.	5-8 проведени инициативи
Цел 3. Насърчаване на образователните институции за формиране на подкрепяща образователна среда, междуучилищни дейности, създаване на партньорство с местните общности и гражданския сектор, допълнителна работа с учениците и с родителите, насърчаване участието на родителите в образователния процес в мултикултурна среда								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
3.1.	Реализиране на дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация.	Текущ	2021 - 2023 г..	Община Банско; Директори на училища и детски градини.	От бюджета на училищата и от общинския бюджет.	1.Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на населеното и извън населеното им място. 2. Брой деца в задължително предучилищно образование и ученици до VII клас, включени в	15 Всички нуждаещи се.	25 Всички нуждаещи се.

						процеса на образователна десегрегация, и за които са осигурени учебни пособия и материали. 3. Брой осъществени дейности от образователен медиатор, психолози и социални работници.	0	15 дейности /при необходимост/.
Цел 5. Провеждане на информационни кампании за лица от уязвими групи, включително за завършване на средно, професионално, колежанско и висше образование, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
5.1.	Провеждане на информационни кампании и на дейности за ограмотяване и обучение на неграмотни и слабограмотни лица от уязвими групи, които нямат завършен начален етап или завършен клас от прогимназиалния етап.	Текущ	2021 - 2023 г.	Община Банско; Директори на училища и професионални гимназии.	Средства по ОП и делегирани бюджети.	Брой лица над 16-годишна възраст, участници в информационни кампании за ограмотяване и обучение.	35	40

5.2.	Провеждане на проучване относно възможността за разкриване на вечерна паралелка в някои от гимназиите.	Текущ	2021 - 2023	Община Банско; Директори на училища и професионални гимназии.	Не се изисква.	Проведено проучване	0	1
------	--	-------	-------------	--	----------------	---------------------	---	---

Цел 6. Системно взаимодействие с родителите за осъзнаване и осъществяване на техните отговорности за възпитанието, развитието, образованието и отглеждането на децата, както и за сътрудничество с детската градина/училището. Съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения на децата и учениците

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
6.1.	Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.	Текущ	2020-2023	Директори на детски градини и училища; МКБППМ Н	Средства от държавния /общинския бюджет.	Брой дейности за приобщаване на родители към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.	8	10-15 дейности за приобщаване на родители към училищния живот.

Цел 7. Прилагане на политики за толерантност и уважение към културните различия и ефективно межкултурно взаимодействие, за преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
--	-------	--------	------	----------------------	--	------------	-----------------	---

7.1.	Осъществяване на дейности за развиване на компетентности за справяне с дискриминационни прояви, с тормоза, насилието и социалното изключване.	Текущ	2021 - 2023 г.	Директори на детски градини и училища; МКБППМ Н и РПУ	Държавен бюджет.	Брой проведени мероприятия.	8	5-10 мероприятия/обучения.
------	---	-------	----------------	---	------------------	-----------------------------	---	----------------------------

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Оперативна цел: Равнопоставеност на достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност

Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност								
	Мерки	Статус на мярката	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.1.	Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи, задължителни имунизации, детски и женски консултации и профилактични прегледи	Постоянен	2021-2023	РЗИ; здравен медиатор; община; лични лекари.	Държавен бюджет, общински бюджет	Брой осъществени акушеро-гинекологични прегледи, задължителни имунизации, детски и женски консултации и профилактични прегледи.	150	400

1.2.	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.	Постоянен		РЗИ; здравен медиатор; община.		Брой проведени кампании за разясняване на необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.	4	8
Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1.	Дейности по превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции.	Постоянен		МКБППМН; РЗИ; община; лични лекари.	Държавен/ Общински бюджет	Брой дейности.	4	7
2.2.	Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромската общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и	Постоянен		МКБППМН, РЗИ, община, лични лекари.		Брой дейности.-	0	2

	изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза.							
2.3.	Осъществяване на информационни кампании за предоставяне на здравни услуги	Текущ		Здравен медиатор; РЗИ.		Брой проведени информационни кампании.	2	5
Цел 3: Намалване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023г.
3.1	Осъществяване на информационни кампании и кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция на ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	Текущ	2021-2023	Община, РЗИ	Общински бюджет и по програми	Брой проведени кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	0	3

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ролята на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намалване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване

Цел 1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.

					разходи, друго – млн. евро)			
1.2	Подкрепа за професионално ориентиране и мотивиране.	Постоянен	2023	Професионални гимназии; Бюро по труда.	Държавен бюджет	Брой кампании за професионално ориентиране.	0	3
Цел 2: Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1.	Провеждане на кампании за информиране и насърчаване на заетостта чрез предприемачество.	Текущ	2023	Бюро по труда; община Банско	Държавен бюджет.	Брой кампании.	0	По една годишно
Цел 3: Осигуряване на заетост чрез стимулиране на работодателите да наемат на работа лица от ромски произход, вкл. чрез субсидирана заетост								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
3.1.	Насърчаване на заетостта на безработни самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда	Постоянен	2023	Община Банско; Агенция по заетостта	Държавен бюджет; ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица с осигурена субсидирана заетост и заети по програми.	10	20

	на ЗНЗ и по различни програми, включително и в „зелени работни места”.							
--	--	--	--	--	--	--	--	--

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИШНИ УСЛОВИЯ“

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги

Цел 1: Осигуряване на общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.1	Изграждане на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението.	Постоянен	2023	Община Банско	По програми.	Брой жилища/апартаменти.	0	10

Цел 2: Изграждане/реновиране на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023г.
2.1	Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи.	Постоянен	2023	Община Банско.	По програми.	Брой нова или реновирана инфраструктура за интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността – годишно.	0	2

Цел 3: Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
3.1	Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство.	Постоянен	2023	Община Банско.	По програми/общински бюджет.	Брой нова или реновирана инфраструктура в сферата на образованието, културата и спорта.	1	Ежегоден ремонт на спортни площадки и съоръжения.

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на “език на омразата”.

Цел 1: Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.1	Превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици.	Постоянен	2021 - 2023	РПУ, МКБШМН	Държавен и общински бюджет.	Брой лица и деца, участвали в мероприятия, организирани от Детска педагогическа стая и квартален инспектор.	0	5
1.2	Провеждане кампании и обучения по права на човека	Текущ		Директори на		Брой проведени обучения и кампании.	4	6

	и права на детето в училище.			училища и детски градини; МКБПП МН.				
Цел 2: Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1	Дейности по предотвратяването и противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.	Постоянен	2021 - 2023	МКБПП МН	Общински бюджет.	Брой работни срещи и събития за предотвратяване и противодействие на противообществените прояви.	2	4
Цел 3: Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
3.1	Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт.	Постоянен	2030	Община Банско; директори на училища; спортни	Общински бюджет и по програми.	Брой мероприятия. Брой участници от ромски произход, включени в спортни дейности.	29	40

				клубове.				
Цел 4: Формиране на култура за равнопоставеност на ромските жени. Насърчаване на тяхното пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
4.1	Провеждане на събития, свързани с въпросите за равнопоставеността на ромските жени в българското общество.	Текущ	2030 г.	ОССЕИВ	Общински бюджет.	Проведено събитие. Брой участници.	0	2
Цел 5: Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
5.1	Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно правата на детето, регламентирани в Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето и за съществуващите социални услуги за подкрепа в	Постоянен	2021	Отдел „ЗД“; община Банско; ЦСРИ; ДЦДМУ.	Държавен бюджет.	Брой проведени беседи с представители на ромската общност, вкл. деца.	0	Поне по две годишно

	общността.							
5.2	Повишаване на родителския капацитет и подкрепа в отглеждането на деца от 0 до 3 години.	Текущ	2023	Служба „ЗСУ”, община Банско.	Държавен бюджет.	Брой деца, родители и семейства, ползвали социални услуги.	5	15

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА“

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.

Цел: Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност, насърчаване на творческото развитие на представители на общността, стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог

	Мерки	Статус	Срок	Отговор-на институ-ция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.	Подкрепа на творческите изяви, на лицата от ромски произход и участието им в творчески школи, клубове, състави и др.	Текущ	2021 – 2023	Читалища та; община Банско	В рамките на бюджета на общината и по проекти	Брой участници в кръжоци, състави и клубове.	34	45

